

§ 43 Förföljda kristna och gömda flyktingar

EVA MARIA MUNCK:

Ordförande, ledamöter och biskopar i kyrkomötet! Jag ska tala om Ekumenikuts-kottets betänkande 2011:4 och börjar med att yrka bifall på Ekumenikuts-kottets förslag. Ett bifall till betänkandet innebär alltså avslag på motion 2011:9, som handlar om förföljda kristna och gömda flyktingar. Om vi ska ta beslut i den här frågan måste vi fråga oss själva hur vi kan avslå en motion som vill intensifiera arbetet med gömda flyktingar och förföljda kristna. För några år sedan hade jag aldrig kunnat drömma om att stå här i plenum och yrka avslag på en sådan här lovvärd motion, som Margareta Viklund har skrivit. En likalydande motion behandlades förra året och utskottet fann då som nu att vår kyrkas arbete med gömda flyktingar och förföljda kristna bedrivs med betydande intensitet, och att en utredning nog inte är det mest verkningsfulla sättet att intensifiera detta arbete på. Visst går det att göra mer i de här frågorna, det går inte att säga något annat, men som motionen är skriven bedömde vi i utskottet att vi inte kunde föreslå kyrkomötet att bifalla den.

Precis som med många andra frågor är arbetet med gömda flyktingar och förföljda kristna på olika sätt en angelägenhet för alla nivåer i Svenska kyrkan. På nationell nivå arbetar Svenska kyrkan med påverkans- och opinionsarbete. Svenska kyrkan finns alltid representerad i migrationsministerns flyktingpolitiska nätverk och Migrationsverkets plattform för icke statliga organisationer. Tillsammans med 27 ytterligare kyrkor och en observatör utgör Svenska kyrkan genom Sveriges Kristna Råd (SKR) en mycket stark röst i debatten om flyktingars rättigheter och förföljda kristnas situation världen över. Att många av medlemskyrkorna är startade av människor som kommit till Sverige som flyktingar bidrar ytterligare till den här trovärdigheten.

Det var genom SKR som det första påskuppropet initierades 2005, där bakgrunden till de krav som ställdes var vittnesbörd från församlingar runt om i landet som berättade om den orimliga situation som asylsökande har. För att visa hur aktuellt och prioriterat detta område är, vill jag uppmärksamma på två uttalanden som SKR har gjort redan sedan förra sessionen av årets kyrkomöte. Förra veckan skickade SKR ut ett pressmeddelande om en kampanj inom ramen för Kyrkornas globala vecka, vecka 46, med rubriken "Agera snabbt, Billström och Ferm!" Det är en kampanj som vill uppmuntra, komplettera och påskynda det förslag till lagändring som är på gång och som möjliggör för familjer som splitt-rats att få möjlighet att återförenas även om en eller flera i familjen inte äger ett pass eller andra dokument som bevisar släktskap. Det andra är ett brev som SKR skickade till den Koptiska kyrkans överhuvud, påven Shenouda, där man den 13 oktober uttrycker sin sorg över det fruktansvärda som nyligen hände i Egypten. Det här brevet skickades även till utrikesminister Carl Bildt med en uppmaning om att reagera på händelserna i Egypten genom att värna den demokratiska utvecklingen och religionsfriheten för landets medborgare.

Från Ekumenikuts-kottet är vi stolta över allt arbete som görs runt om i Svenska kyrkan, i församlingar och på nationell nivå, bland annat genom Sveriges Kristna Råd. Arbetet görs därför att Guds rike inte är beroende av världens gränser, lagar eller krav på dokument, och eftersom Guds kärlek är utan gränser. Arbetet görs därför att, för att citera en av texterna i inspirationshäftet för Kyrkornas globala vecka, "Vi kan inte tillbe ett flyktingbarn på söndagen för att sedan ignorera ett på måndagen". Detta är frågor och böneämnen som Svenska kyrkan arbetar profetiskt och intensivt med och som vi utan tvivel kommer att fortsätta med så

länge vi är del av en världsvid kyrka som kämpar för rättvisa, sanning och medmänsklighet i en orättvis och kall värld.

MARGARETA VIKLUND:

Ordförande, biskopar, kyrkomötesledamöter och åhörare! Först vill jag tacka för det välvilliga motionssvaret, som trots sin välvillighet ändå ledde till avslag. För det andra vill jag meddela att jag har ett nytt yrkande till beslut, nämligen "att kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att samordna metoderna för att stödja de kristna förföljda folken i bland annat Mellanöstern".

Enligt motionssvaret tycks ordet utredning vara ett svårt och besvärligt ord, trots att det ordet har så många olika betydelser, som exempelvis undersökning, prövning, analys, kontroll, granskning, förhör, betänkande, kommitté, utskott, rapport, berättelse, promemoria, utlåtande, redogörelse, framställning, allt enligt Strömbergs synonymordbok. Varför fastna för den definition som ger det tyngsta, besvärligaste och jobbigaste associationerna, när man kan tyda ordet på så många olika sätt? Det som beskrivs av vad Svenska kyrkan gör i olika sammanhang är mycket bra men inte tillräckligt. De förföljda kristna behöver själva känna, förstå och veta att just den Svenska kyrkan som helhet är på deras sida i en kamp mot ondska och orättvisa men för mänskliga rättigheter och alla människors lika värde. Ett ganska aktuellt exempel på de förföljdas situation är de senaste angreppen på den koptiska demonstrationen i Kairo, och den demonstrationen var emot att ännu en kyrka hade attackerats av så kallade extremister. Med rätta har den demonstrationen upprört många länder och folk. Tjugo personer dödades, enligt uppgift, och tvåhundra skadades och, som vi kunde se på teve, stora tankbilar som mejade ner folk.

För den som något följt händelseutvecklingen i Mellanöstern är den kedja av våldshandlingar som riktas mot kopterna ingen engångshändelse. Det finns ett tydligt förföljelsemönster som i olika tidsintervaller upprepas från land till land i Mellanöstern. Av till exempel en befolkning av cirka två miljoner kristna, assyrier, syrianer, kaldéer i Irak, finns inte många kvar längre genom att en systematisk utrotning tvingat många på flykt på grund av dödandet av anhöriga, trakasserier, framtågande av egendom osv. I Turkiet är den assyriska, syrianska och kaldeiska befolkningen nästan helt utrotad.

Jag vill vädja till kyrkomötet att inte hänga upp sig på ordet "utredning" i min motion utan utifrån de kunskaper och erfarenheter som man har, och som vi fick ett exempel på alldeles nyss här av föregående talare, fundera på hur Svenska kyrkan som helhet utifrån sina speciella möjligheter och kunskaper och med en helhetssyn ska gå vidare för att med både ett nationellt och internationellt perspektiv stödja de förföljda kristna. Det behöver inte ta lång stund att planera hur ett sådant stöd skulle se ut. Det viktigaste i sammanhanget är att Svenska kyrkans gemensamma röst hörs ända till dem som kanske känner sig ensamma, övergivna och förföljda, trakasserade och till och med hotade att dödas för sin tros skull, och att våra protester också hörs till dem som utför illdåden. De behöver vårt stöd de som utsätts för detta. Jag anser att det är vår skyldighet som medlemmar och beslutsfattare i Sveriges största kristna samfund att fatta ett sådant beslut. Jag yrkar bifall till mitt senaste yrkande.

ANKI ERDMAN:

Ordförande, biskopar, ledamöter och alla andra! Motion 2011:9 tar upp en mycket viktig och aktuell fråga. I Ekumenikutskottets betänkande 2011:4 skriver man mycket om situationen för flyktingar från Irak. Men med tanke på den

senaste tidens händelser i bland annat Egypten och Syrien finns det all anledning till oro för olika minoriteter, inte bara kristna i länderna i Mellanöstern med omnejd. Afghanistan är också ett land som fortfarande inte är säkert. Jag arbetar som SFI-lärare, svenska för invandrare. I söndags blev jag kontaktad av en gammal elev; det var längesedan han läste svenska hos mig. Han har bott tio år i Sverige men har inte lyckats få uppehållstillstånd trots att han kom som flykting från krigets Afghanistan. I söndags blev han hämtad från sitt arbete av två civilklädda poliser och förd till förvaret i Märsta. Han hade återigen fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd. Den här killen har varit i Sverige i tio år, han är väl integrerad, talar bra svenska, arbetar och betalar skatt. I Afghanistan har han ingen familj och inga kontakter kvar. Han har hela tiden trott att han förr eller senare skulle få uppehållstillstånd. Han trodde på Sverige och att Sverige var ett säkert land, han var ju flykting och hade inget att åka tillbaka till. Vad ska han göra nu? Vad kan jag göra? Och hur kan vi hjälpa honom? Jag undrar vad vi håller på med i Sverige, när vi behandlar människor på det här sättet? Jag yrkar bifall till motion 2011:9 punkt 2 och det under överläggningarna framlagda förslaget av Margareta Viklund.

MARGARETA SANDSTEDT:

Ordförande, ledamöter, biskopar och åhörare! Jag yrkar bifall till motion 2011:9 punkt 1 och avslag på punkt 2. Jag delar motionärens vända över de kristnas situation. Kristendomsförföljelse är med stor sannolikhet någonting som kommer att öka.

När jag läser motionen kan jag tyvärr andas en misstro mot Migrationsverket, som jag kan anse vara litet orättvis. Man anser litet grann att de är okunniga och för att upprepa någonting som står i motionstexten,

Myndigheterna tycks inte vilja eller kan inte förstå att kristna förföljs i många länder. Man tycks ha en motvilja mot de genom religionen förföljda människorna som bedöms som icke trovärdiga.

När man skriver så här anklagar man indirekt myndigheter automatiskt att man skickar tillbaka folk enbart på grund av att man är kristen, och det är ju förfärligt om det skulle vara så. Jag har väldigt svårt att ta till mig att en sådan här konspirationsteori mot kristna skulle finnas hos våra myndigheter för vi har inget bevis på att det är så. Vi ska komma ihåg att de som gör en utredning på Migrationsverket gör ett omfattande arbete, och många gånger arbetar de i motvind i och med att de inte får all information av de som kommer hit och söker. När tidningarna går ut med anklagande artiklar där man presenterar ett fall som fått avslag, så framstår Migrationsverket enbart som ogina, och de får aldrig svara för sig i ärendet i tidningarna utifrån sekretess. Anklagelser som aldrig får bemötas skapar därför en skev bild många gånger om det har gått till och hur en utredning har sett ut i verkligheten.

Jag tycker att motionären kan ha en poäng i att kyrkor skulle ta initiativ till en internationell konferens riktad till kyrkoföreträdare och beslutsfattare. Då är det nog viktigt att det är kyrkor som står för en tyngd och har en bred erfarenhet av organisation bakom sig. För övrigt vill jag återigen bifalla punkt 1 i motion 2011:9. Jag tycker att en utredning ska kunna göras för det händer väldigt mycket i världen just nu och en utredning kan ju kartlägga hur det ser ut just nu och vad man skulle kunna göra i det närmaste. Så bifall till den.

LENNART SACRÉDEUS:

Herr ordförande! Jag ber att få yrka bifall till det av Margareta Viklund framlagda yrkandet att samordna metoderna för att stödja de kristna och förföljda folken i bland annat Mellanöstern.

Idag är det exakt 60 år sedan Sverige fick sin religionsfrihetslag, den 26 oktober 1951. Det är ett otroligt viktigt ämne som lyfts fram i motionen och i den här debatten, och det är med viss sorg och besvikelse också som jag konstaterar att ingenstans i utskottets text hittar jag ordet "religionsfrihet" eller "kampen för religionsfrihet". Jag tycker också, med all respekt för vad utskottet har gjort och jag vill tacka för Eva Maria Muncks föredragning, att det finns betydligt mycket mer att göra. Det finns en känsla av tillfredsställelse med att vi gör det vi kan och det är bra nog. Utskottet talar om att arbetet idag bedrivs med betydande intensitet. Jag hävdar inte att utskottet har lett det i bevis att det sker med betydande intensitet, ett kraftfullt opinionsarbete och viktigt utåtriktat arbete för att förebygga flyktingströmmar för de kristna minoriteterna runt om i världen, inte minst i Mellanöstern. Utskottet resonerar också om att man deltagit i olika konferenser, om att stödet till utsatta kristna är angeläget och att motionärens intentioner var tillgodosedda. Jag tror inte att kyrkan gör så mycket som kyrkan skulle kunna göra vad gäller arbetet för att förebygga de förföljelser som finns. Vi skulle kunna göra mycket mer inom opinionsbildning, faktaförmedling, uttalanden, debattartiklar, ambassadörsuppvaktningar, till och med manifestationer, besök och studiebesök i de här länderna.

Jag saknar det patos och det engagemang som en gång i tiden fanns med berättigande i vår kyrka för att avskaffa apartheid. Det finns många kristna kyrkor och minoritetsfolk som lever runt om i världen, och vi kan nämna ett antal länder som har det otroligt svårt. Jag känner att vi är dästa, vi är mätta och vi har inte det engagemanget i vår kyrka för deras sak som vi hade exempelvis i apartheidfrågan. Låt oss göra mer. Jag vill också påminna om att det som Margareta Viklund har tagit upp är ett uttryck för en människa som har lagt väldigt många år av sitt liv för engagemanget för religionsfrihet och för utsatta kristna minoriteter. Låt oss göra betydligt mer och låt oss också rannsaka oss själva om vi verkligen har visat det engagemang som kampen för religionsfrihet, en av de mer grundläggande mänskliga rättigheterna, kräver. Tjugotre kopter ihjälskjutna för bara några veckor sedan av militären i Kairo. Ett exodus, en massutvandring av kristna från Irak och också i växande grad från Egypten. Vi kan räkna land efter land, vi måste arbeta mer för förföljda kristna minoriteter och stå upp för religionsfriheten.

BERIT SIMONSSON:

Ordförande och vänner i kyrkomötet! En muslimsk man, en god vän till oss, kom som flykting till vår lilla småstad. Efter några år blev han utvisad tillbaka till det land han kom ifrån. I det landet var det ganska trångt och svårt för människor att vistas om man var kristen. Efter ett tag kom det ett sms från honom och han skrev: "Kära vänner, se till så att ni inte blir beskjutna när ni kommer ut ur er kyrka." Vi tittade på varandra, vår vita landsortskyrka? Någon sådant kan väl inte hända hos oss? Men det var den verklighet som han var van vid, och det var så han visste att kristna behandlades i det land han kom ifrån. Han tänkte kanske att det är så i Sverige också. I det landet rånades, kidnappades och våldtogs kristna. Det tillhörde det vardagliga.

Jag vill tacka Margareta Viklund för att du återigen har uppmärksammat den här frågan, och jag tror att den behöver mycket uppmärksamhet och att vi i Svenska kyrkan och svensk kristenhet behöver reflektera över de här sakerna. I

Sverige, där ingen har behövt utstå förföljelse till döds på många hundra år, är det fortfarande så att rapporter om förföljda kristna verkar nästan otänkbara, och det finns knappt ens någon referensram att placera in sådana uppgifter i. Risken för en asylsökande att i sitt hemland dödas för sin kristna tros skull väcker hos många fortfarande okunnig förvåning, för att inte tala om ifall någon har konverterat till kristen tro och därmed löper risk att avrättas. Vi läser om det i massmedia. Jag vill uppmärksamma er på Svenska dagbladets ledare den 11 oktober av Per Gudmundsson, där han skriver, "var femte minut mördas en kristen". Och han samlar statistiken och påpekar att 287 människor dödas för sin kristna tro per dag. Det blir tolv personer per timma och en var femte minut. Skulle vi då räkna sedan vi möttes här idag halv elva, cirka fyra och en halv timma, så betyder det att femtiofyra personer har dödats för sin kristna tro. Jag tror att vi kan räkna in lunchrasten också. Femtiofyra personer, det är många.

Vi i Svenska kyrkan behöver reflektera för att kunna hjälpa våra förföljda trossyskon men också för att ha en beredskap för vår egen del. Vi är många som tror att det här med förföljelse av kristna är inte någonting, som bara stannar långt borta och gäller andra på andra ställen. Det kan närma sig också det land och det sammanhang där vi lever. En reflektion är jätteviktig och jag vill uttala mitt stöd för motion 2011:9 av Margareta Viklund.

YLVA WAHLSTRÖM:

Ordförande och hela kyrkomötet! Jag vill tacka för den här motionen 2011:9 och stöder Margareta Viklunds nya formulering och på båda punkterna stöder vi det. Visst gör vi mycket och genom Sveriges Kristna Råd, som utskottet säger, men det skulle kännas betydligt bättre om man kunde säga att den var besvarad och att man jobbar vidare. Nu har vi inte den möjligheten än, så man har yrkat avslag, och det känns oerhört konstigt att man skulle avslå en sådan här viktig motion. Det handlar om människor som förföljs, och det är av avgörande betydelse och en lång kristen tradition att man tar ställning för människor som far illa och kanske inte bara trossyskon, kristna. Just det här att samordna insatserna för det görs ju en hel del, men att samordna och bli tydligare i det är viktigt.

PER-OLOF FLODSTRÖM:

Jag vill börja med att tacka utskottet för svaret här idag, som var betydligt mer välformulerat än den text som har skickats ut. Jag måste ändå hålla med Margareta om att hur många blomsteruppsättningar man än binder in ett avslag i, så är det ändå ett avslag. Jag skulle vilja att vi fick till ett bifall i alla fall. Jag håller med om att en utredning i sig tar kanske fel perspektiv, det tar tid och fokus från det som vi borde fokusera vår energi på. Samtidigt om man ser utredning som ett medel för att nå ett mål att vi ska veta vad vi ska göra och sedan göra det på det mest effektiva sättet, så kanske det skulle vara bra att bifalla det också. Framför allt vill jag bifalla Margaretas tilläggsyrkande kring de konkreta åtgärderna att intensifiera och ta fram samarbetsformer med andra kristna samfund i de här regionerna. En annan sak som kommit upp i diskussionen är att vi redan gör många saker, bra och konkreta insatser i den här frågan, att vi brinner och jobbar för den. Jag känner att Svenska kyrkan i sin storlek och i sin tradition har en unik position att nyttja i samhällsförändrande och världsförändrande insatser. Vi har en unik position att göra saker som inte många andra kristna samfund, i alla fall i Sverige, kan göra, och då tycker jag att det känns jobbigt ifall vi sätter oss ned och säger att vi gör tillräckligt, men vi kan göra mer. Bifall till Margareta tilläggsyrkande och instämmande.

ARNOLD BOSTRÖM:

Ordförande och kyrkomötet! Jag tycker för min del att debatten är litet fel. De flesta talar om punkt 2. Jag tycker att punkt 1 är det viktigaste i det här sammanhanget. Jag menar att man mycket väl kan utreda hur Svenska kyrkan ska kunna bidra till att de kristna i Mellanöstern ska finna att det är möjligt att stanna kvar i sina länder eller möjligen i närområdet. Det här är för att försöka motverka kristenhetens totala utplåning i Mellanöstern. Det ser jag som den grundläggande frågan och därför yrkar jag bifall till punkt 1 i motion 2011:9. Beträffande punkt 2 anser jag att Svenska kyrkan ska följa svensk lag och inte underlätta för avvisade att hålla sig kvar här i landet, och därför vill jag yrka avslag på punkt 2. Vi får tänka på att det gäller att kristenheten ska kunna överleva i Mellanöstern och kanske inte tänka så mycket på den individuella människans problem.

MARGARETA VIKLUND:

Ordförande och mötesdeltagare! Jag skulle vilja att ni hade följt med mig till norra Irak för cirka ett år sedan. Jag har ett projekt där tillsammans med några andra, och det var det vi skulle studera. Samtidigt passar man ju på att se sig omkring och möta de människor som vi jobbar för.

Vi kom bland annat till en by långt upp i norr, där två bröder bodde med sina familjer. Man hade samlat en hel del folk i huset där de bodde, och på Mellanösterns vis hade man placerat alla stolar utefter väggarna med några små bord framför. Där satt vi. Den ena brodern berättade om hur präster hade försvunnit, om unga flickor som hade hittats mördade och skändade nere vid flodstranden och ute i markerna. Jag satt och lyssnade och blev mer och mer tagen, men undrade också om jag kunde berätta det här hemma. Vad händer då med de här familjerna? Utsätts de för ännu mer förföljelse om jag berättar? Jag frågade därför om jag kunde återberätta hans historia. Han svarade ja. Berätta allt vad du ser och hör, för vi är beredda att stå upp för vår tro, vi är beredda att gå i döden för det som vi tror på. Ska vi då inte hjälpa dem?

Jag skulle också ha velat ta med er till Turkiet, och det var litet längre sedan. Där var jag på en internationell konferens. Jag passar alltid på i sådana sammanhang att också få se litet mer än vad konferensen visar, och fick då besöka en flyktingfamilj som levde gömda för systemet. De bodde ovanpå ett garage. De var visst sexton medlemmar i den familjen, barn och vuxna, i ett rum och kök. Det var madrasser staplade på varandra, men det var ordning och reda. Familjens överhuvud tog sig tid att prata med oss. Han hade en liten flicka i sitt knä hela tiden, kanske fyra år, och han frågade när vi pratat en stund om jag ville ha flickan? Kan du ta henne med dig hem? Jag trodde inte han talade sanning, men han ville skänka mig det barnet som var hans ögonsten. Då kanske ni förstår litet grann hur situationen är.

BERIT SIMONSSON:

Utskottet redovisar ju här viktiga åtgärder som görs för förföljda kristna och flyktingar, men det verkar ändå som om den viktiga informationen om förföljelse av kristna har svårt att nå ända ner till den lokala nivån. Många i våra församlingar blir fortfarande genuint förvånade över att förföljelse av kristna förekommer idag enbart på grund av att de är kristna. Man har svårt att riktigt tro det.

Motion 2011:9 inspirerar oss också till att försöka sätta oss in i andras situation. Om det var förenat med livsfara och hot om dödsstraff att fira gudstjänst eller att kandidera till förtroendeuppdrag i kyrkan, eller det räcker kanske med att det skulle ge dåligt rykte och innebära repressalier mot barn och barnbarn, skulle

jag fortsätta då? Skulle du? Det är en relevant fråga för våra förföljda medkristna, och jag tänker att vi kan behöva fundera i de termerna också. Hur ska man få veta vad som händer? Ja, det finns många instanser som har lätt för att lämna oss upplysningar. Man kan googla på Open doors, man kan titta i Martyrkyrkans vänners information. Det finns en människorättsorganisation med säte i Wien, som heter *Observatory on Intolerance and Discrimination against Christians*. De har en ledare som heter Gudrun Kugler, jurist och teolog. Hon säger att ett ökat antal fall av kristnas marginalisering också kan ses tydligt i Europa. Den danske folkekirken har i dagarna öppnat en webbplats, där vem som helst kan gå in och få information om de förföljda kristnas situation. Det är viktig kunskap och det är en utmanande kunskap för oss. Mina vänner, till en levande och frisk kristen kyrka hör alltid de där båda orden på M, missionärer och martyrer. Varje kyrka som har missionärer och martyrer är en levande och livaktig kyrka och varje sammanhang som saknar dessa båda är en fattig kyrka. Var finns Svenska kyrkans martyrer? Kanske behöver vi vänja oss vid tanken.